Valtiovarainministeriö Neuvostoraportti EU/8/2025-VM-66

Kekäläinen Antti 14.4.2025

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 11.-12.4.2025 ja Euroryhmän sekä laajennetun kokoonpanon kokoukset 11.4.2025, Varsova

Kokous

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 11.-12.4.2025 ja Euroryhmä 11.4.2025, Varsova

Ensimmäisen työistunnon aiheena oli rahoitusmarkkinoiden kilpailukyky. Keskustelua aiheesta käytiin yhdessä keskuspankkien pääjohtajien kanssa sivuten viimeaikaisia kehityksiä kansainvälisessä taloudessa ja erityisesti rahoitusmarkkinoilla.

Lauantain työistunnon keskustelussa käsiteltiin ajatuspaja Bruegelin alustukseen pohjautuen puolustus- ja turvallisuusrahoituksen mahdollisuuksia Euroopassa.

Euroryhmä keskusteli euron valuuttakurssikehityksestä ja euroalueen inflaatiosta. Lisäksi euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa keskusteli maailmantalouden kehityksestä ja tulevaisuudennäkymistä.

Työistunto I: Euroopan rahoitusmarkkinoiden kilpailukyky

Ensimmäisessä työistunnossa käytiin keskustelu yhdessä keskuspankkien pääjohtajien kanssa Euroopan rahoitusmarkkinoiden kilpailukyvystä sivuten viimeaikaisia kehityksiä kansainvälisessä taloudessa ja erityisesti rahoitusmarkkinoilla. Keskusteluun osallistuivat myös edustajat Norjasta ja Sveitsistä. Puheenjohtajamaan alustuksessa käsiteltiin markkinoilla kasvanutta volatiliteettia, osakkeiden pörssikurssien laskua ja tiettyjen raaka-aineiden hintojen laskua viimeaikaisten tapahtumien seurauksena. Puheenjohtaja korosti alustuksessaan tarvetta keskittyä yksityisen pääoman mobilisoimiseen Euroopassa.

Komissio toi keskustelussa esille, että pääomamarkkinoiden kehittäminen on Euroopalle mahdollisuus, jota pitäisi edistää erityisesti viimeaikaisten tilanteiden valossa Euroopan vaurauden lisäämiseksi. Myös pankkiunionityötä pitäisi edistää. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen antoi alustuksessaan näkemyksensä markkinatilanteesta ja -näkymistä ja totesi myös, että pankit ovat vahvoja ja tällä hetkellä pystyvät toimimaan tässä tilanteessa. Euroopan keskuspankki korosti säästö- ja sijoitusunionin loppuunsaattamisen ja digitaalisen euron tärkeyttä sekä nosti esiin kasvaneen kiinnostuksen kohti Eurooppaa Yhdysvaltojen tilanteen takia. Euroopan haasteena on kuitenkin edelleen markkinoiden fragmentaatio. EKP:n valvontaneuvosto korosti puheenvuorossa tarvetta seurata tilannetta tarkasti

valvojan näkökulmasta ja toisaalta toi esille, että kansainväliset haasteet ovat mahdollisuus vahvistaa yhtenäismarkkinaa.

Jäsenvaltiot korostivat pragmaattista lähestymistapaa tämänhetkisessä volatiilien markkinoiden tilanteessa. Säästöjen allokointi pankeista pääomamarkkinoille olisi keskeistä, mutta jäsenvaltioiden erityispiirteet pitäisi huomioida. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostuivat myös pohdinnat siitä, mitä tapahtuu Basel III -kehikolle, jos Yhdysvaltojen suunnitelmat sääntelyn suhteen toteutuvat – Yhdysvaltain tilannetta pohdittiin myös laajemmin. Useat korostivat tarvetta edistää nopeasti työtä pääomamarkkinaunionin eteen, jotta pääomamarkkinoista saataisiin suuremmat, sekä totesivat, että Euroopalla on nyt todellinen kannustin toimia pääomamarkkinaunionin edistämiseksi. Myös sääntelyn yksinkertaistamiseen viitattiin liittyen viimeaikaisiin komission ehdotuksiin sääntelyn purkamisesta. Lisäksi pääomamarkkinoiden rooli kriittisten sektorien tukemisessa, eurooppalaisen säästö- ja sijoitustuotteen luominen, lainsäädäntöhankkeiden loppuunsaattaminen, digitaalisesta eurosta viestiminen yleisölle, pankkien resilienssi, kevyt ja ennakoitava sääntely, julkisten talouksien kestävyyden tarve ja riskipääoman saatavuuden edistäminen. Suomi (keskuspankki) korosti puheenvuorossaan muun muassa Euroopan yhtenäisyyden merkitystä, arvopaperistamista ja eurooppalaisten sijoitustuotteiden saatavuutta ja euron vahvempaa kansainvälistä roolia turvallisuusnäkökulmasta sekä sääntelyn yksinkertaistamista samalla huomioiden pankkien pääoma- ja likviditeettipuskurit.

Puheenjohtaja kiitti aktiivisesta keskustelusta ja totesi yhteenvedossaan, että näkemys viimeaikaisten kauppapoliittisten tapahtumien vaikutuksesta kilpailukyvylle on yhteinen. Puheenjohtaja totesi yhteenvedossa myös, että markkinoiden fragmentaatiolla on merkittäviä vaikutuksia kilpailukyvylle ja kasvulle sekä mainitsi pankkiunionityön loppuunsaattamisen tärkeyden.

Työistunto II: Turvallisuus- ja puolustusrahoitus

Toisessa työistunnossa keskityttiin turvallisuus- ja puolustusrahoitukseen. Komissio kertoi viimeaikaisista aloitteistaan Euroopan puolustuksen ja siihen liittyvän tuotantokapasiteetin uudelleenrakentamiseksi. Komissio totesi, että tämä vaatii suurta julkista menopanosta. Komissio esitteli lyhyesti ReArm -suunnitelman viisi pilaria, joihin kuuluvat poikkeuslausekkeiden koordinoitu aktivointi, SAFE-rahoitusväline, koheesiorahojen käytön laajentaminen, EIP-ryhmän toiminnan laajentaminen ja säästö- ja sijoitusunionin nopeuttaminen. Komissio totesi vielä, että tavoitteena pitää todella olla eurooppalaisten puolustuskyvykkyyksien kasvattaminen.

Keskustelun taustaksi ajatuspaja Bruegel oli selvittänyt puolustuksen rahoituksen mahdollisuuksia Euroopassa. Sen mukaan tilannekuva on, että Euroopassa aseistautuminen on matalalla tasolla. Lisäksi tiettyjen strategisten mahdollistajien kuten integroitujen puolustusjärjestelmien tai kuudennen sukupolven taisteluhävittäjien kehittämisen tarjoaminen yksittäisten jäsenvaltioiden toimesta on mahdotonta. Bruegelin mukaan taipumus kansallisiin hankintoihin sekä puolustusalan yritysten pieni koko ovat ongelmallista Euroopan sotilaallisten kyvykkyyksien lisäämiselle. Bruegel ehdottaa ratkaisuiksi muun muassa yhteismarkkinan edistämistä, yhteisiä hankintoja sekä uusia rahoitusmalleja. Yhtenä tällaisen Bruegel nostaa esille hallitustenväliseen sopimukseen perustuvan rahoitusratkaisun, johon myös muut kuin EU-jäsenvaltiot voisivat osallistua.

Euroopan investointipankki kiitti puheenvuorossaan Bruegelin taustoitusta ja toi esille puolustuksen julkishyödykeluonteen sekä EIP:n tekemän työn puolustuksen nostamiseksi prioriteetiksi. Euroopan vakausmekanismi korosti, että turvallisuuden ja puolustuksen rahoitustarpeet ovat pysyviä verrattuna edellisten kriisien aiheuttamiin rahoitustarpeisiin. EVM totesi myös, että se on valmis tarjoamaan asiantuntija-apua mahdollisten uusien rahoitusjärjestelyjen kehittämisessä ja kertoi sen nykyisestä rahoituskapasiteetistaan ja mihin tarpeisiin sen reservejä on varattu.

Jäsenvaltiot toivat puheenvuoroissaan esille muun muassa, että puolustusrahoituksen lisääminen on keskeistä ja tervetullutta juuri nyt. Jotkin jäsenvaltiot totesivat, että puolustuskyvykkyyksien

kehittämiseen tarvitaan enemmän resursseja kuin komission suunnitelmissa tällä hetkellä on. Asian kiireellisyyttä korostettiin useissa puheenvuoroissa. Jotkin toivoivat vahvempaa ja merkittävämpää EU-tason elementtiä puolustusrahoitukseen. Useat jäsenvaltiot totesivat, että komission aloitteiden edistäminen nopeasti on tärkeää nyt. Puolustusteollisuuden rahoituksen merkitys nousi myös esille. Lisäksi Bruegelin esittelemiä rahoitusvaihtoehtoja pidettiin mielenkiintoisena aloitteena ja puolustusrahoituksesta toivottiin jatkokeskustelua ministeritasolla. Jäsenvaltioiden yhteistyön merkitystä korostettiin erityisesti myös tarjontapuolella. Keskusteluissa nousi esille myös kansallisen finanssipoliittisen liikkumavaran ja puolustusmenojen suhde, erilaiset tarpeet puolustusmenojen kasvattamiselle eri jäsenvaltioissa, solidaarisuuden merkitys, globaalit kumppanuudet, Naton merkitys ja erinäiset yhtenäishankkeet jäsenvaltioiden kesken. Suomi korosti komission aloitteiden nopeaa käsittelyä sekä puolustukseen panostamisen merkitystä Euroopassa.

Työlounas

Perjantaina 11.4. työlounaalla keskusteltiin makrotaloudellisista vaikutuksista EU:n kansainväliselle kaupalle.

Suomea edustajat

Valtiosihteeri Riikka Slunga-Poutsalo ja alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM).

Euroryhmä

1. Kansainvälisten kokousten valmistelu

Euroryhmä keskusteli euron valuuttakurssikehityksestä ja euroalueen inflaatiosta. Keskustelu talouskehityksen käydään ennen tulevia Maailmanpankkiryhmän ja Kansainvälisen valuuttarahaston kevätkokouksia. Euroryhmän keskustelussa korostettiin politiikan ennustettavuuden ja tärkeiden talouden perustusten vakauden takaamisen merkitystä.

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa

1. Taloudellinen kehitys ja euroalueen politiikan koordinointi

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskusteltiin maailmantalouden kehityksestä ja tulevaisuudennäkymistä. Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtaja Aurore Lalucq osallistui keskusteluun ja kertoi parlamentin näkökulmia euroryhmän prioriteetteihin.

Keskustelussa vaihdettiin näkemyksiä talouden viimeaikaisesta kehityksestä, tulevista haasteista ja niiden mahdollisista vaikutuksista euroalueen finanssipolitiikan viritykseen ja politiikkatoimiin. Keskustelussa korostui yhteisymmärrys taustalla vaikuttavista maailmantaloudessa tapahtuvista muutoksista. Euroryhmä oli yhtä mieltä siitä, että käynnissä oleviin muutoksiin tarvitaan yhtenäinen lähestymistapa. Lisäksi tarvittaisiin yhteinen näkemys politiikkatoimista euroalueella, mikä turvaisi sekä makrotalouden että yhteisen valuutan pitkän

aikavälin vakauden. Olennaisesti tähän kokonaisuuteen liittyy euroryhmän työ finanssipolitiikan koordinaation parissa.

Keskustelussa nousi esille myös euroryhmän sitoutuminen keskeisiin hankkeisiin, joiden kiireellinen edistäminen on nykyisessä tilanteessa entistä tärkeämpää. Näitä hankkeita ovat muun muassa digitaalinen euro, säästämis- ja sijoittamisunioni sekä sääntelyn keventäminen ja raportoinnin yksinkertaistaminen. Keskeisenä pidettiin myös Euroopan unionin tekemää laajempaa työtä liittyen muun muassa kansainvälisen kaupan monipuolistamiseen ja uusiin kauppakumppaneihin. Euroryhmän laajennettu kokoonpano oli yksimielinen siitä, että on erittäin tärkeää seurata, miten nyt nopeasti tapahtuvat muutokset vaikuttavat taloudelliseen ilmapiiriin, taloudelliseen toimeliaisuuteen ja hintoihin.

Euroryhmän puheenjohtaja totesi vielä yhteenvedossaan, että euroryhmä ottaa viimeaikaiset kehitykset huomioon ja arvioi, mitä tämä merkitsee euroalueen politiikkakokonaisuudelle, sekä korosti yhteistä sitoumusta sääntöihin perustuvaan ja ennustettavaan kansainvälisen kaupan järjestelmään sekä yhteismarkkinan kehittämiseen.

Suomen edustajat

Valtiosihteeri Riikka Slunga-Poutsalo (VM), alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)